

Publieksverslag Nederlandse Kastelenstichting 2021

Nederlandse
Kastelen
Stichting

Amersfoort, 1 Juli 2021

Inhoudsopgave:

Bestuursverslag.....

Organisatiegegevens NKS.....

Activiteitenverslag

Bestuursverslag 2021

Algemeen

Het jaar 2021 is voor de Nederlandse Kastelenstichting het jaar geweest waarin de veranderingen waartoe in 2019 besloten is en die in 2020 zijn uitgewerkt en voorbereid, zijn gerealiseerd. De transitie van de Nederlandse Kastelenstichting van kenniscentrum naar belangenbehartiger en pleitbezorger voor kastelen en buitenplaatsen is een feit. De organisatie is teruggebracht van zes medewerkers naar slechts een per eind 2021.

De Dag van het Kasteel is ondergebracht in een aparte Stichting Dag van het Kasteel met een eigen bestuur.

De Corona pandemie heeft in het gehele verslagjaar grote belemmeringen opgeworpen voor fysieke evenementen als excursies en lezingen.

Strategie

Nadat het besluit gevallen was in te grijpen in de bestaande organisatie, is een nieuwe strategie bepaald. De Nederlandse Kastelenstichting wil zich, gewapend met degelijke multidisciplinaire kennis op haar vakgebied, inzetten voor het belang van het fenomeen kastelen en buitenplaatsen en alles wat daarbij hoort in de vorm van groen, andere gebouwen, interieurs, historie, sociale verbanden enz. Omdat deze kennis slechts ten dele bij het bestuur te vinden is, is een 'Expertgroep' in het leven geroepen. Deze bestaat uit vertegenwoordigers van uiteenlopende disciplines die voor kastelen en buitenplaatsen relevant zijn. In 2021 is hiermee een begin gemaakt.

Donateurs zijn en blijven van veel belang voor de Nederlandse Kastelenstichting. Voor hen zullen na de pandemie weer excursies en bijeenkomsten gepland worden.

Bestuurszaken

Per 3 februari 2021 is interim-voorzitter Max Schimmelpenninck teruggetreden om zich weer toe te leggen op het penningmeesterschap. Robert J. Quarles van Ufford is per die datum de nieuwe voorzitter van de stichting. Tom Peijster (secretaris) en Hester Schölvink (bestuurslid) zijn beiden teruggetreden uit het bestuur. Beiden hebben veel werk verzet om de transformatie van de stichting gedaan te krijgen en verdienen daarvoor veel dank.

In november 2021 zijn drie nieuwe bestuursleden aangetreden. Joost W. Wagenaar, rechter in Utrecht, als secretaris; Johanna A. van der Werf, adviseur, regisseur en publicist over cultuur, natuur en bouwkunst en Yme B. Kuiper, emeritus hoogleraar in Groningen met grote kennis op het gebied van Nederlandse kastelen, als gewone bestuursleden.

Met inbegrip van Anniek E. Meinders, bestaat het bestuur eind 2021 uit zes leden.

De bestuursleden ontvangen geen beloning voor hun werkzaamheden.

Bestuursvergaderingen

De frequentie van de bestuursvergaderingen is na de herstructurering teruggebracht van maandelijks naar eens in de zes weken. De meeste vergaderingen vinden digitaal plaats. Er is tussentijds veelvuldig contact tussen individuele bestuursleden.

Personeel

In het verslagjaar hebben vijf personeelsleden de organisatie verlaten in het kader van de herstructurering van de stichting.

Met Heidi van Limburg Stirum, Ben Olde Meierink, Fred Vogelzang, Janneke van Dijk en Chrissy Flohr zijn regelingen getroffen. Ben Olde Meierink is per 1 november met pensioen gegaan. Hij maakt inmiddels wel deel uit van de Expertgroep. Heidi van Limburg Stirum zet zich na haar vertrek in voor de Stichting Dag van het Kasteel.

Het bestuur is deze medewerkers veel dank verschuldigd voor de grote inzet die zij in de afgelopen vele jaren aan de dag hebben gelegd. Het was voor het bestuur een lastige taak om dit deel van de reorganisatie te realiseren.

Martien Verdenius is eind 2021 de enige medewerker die nog over is. Met een groot verantwoordelijkheidsgevoel en haar ruime ervaring bij onze stichting, is zij van grote waarde.

Financiële exploitatie

In het verslagjaar is een forse vermogenswinst geboekt. De effectenportefeuille gaf een rendement van bijna 15%. De operationele kosten bedroegen in 2021 € 493.000 tegen € 459.000 in 2020. Daarvan was een substantieel deel te wijten aan herstructureringskosten die weer bestonden uit afvloeiingsregelingen (€ 44.000), startkapitaal voor de Stichting Dag van het Kasteel (€ 50.000) en advieskosten (€ 58.000). Het exploitatie saldo leverde een winst op van € 83.987. Het positieve saldo is vooral te danken aan het koersresultaat van de effectenportefeuille van ruim € 450.000.

In 2020 is ongeveer € 32.000 uitgegeven aan de herstructurering.

Vermogensbeheer

Het stamvermogen van de Nederlandse Kastelenstichting bedroeg op 1 januari € 3.158.028. Met een inflatie van 2,6% in 2021, bedraagt het stamvermogen per jaarultimo € 3.240.137. Vanwege de ANBI status van de stichting geldt de regel dat tenminste de revenuen uit het stamvermogen minus de inflatie, besteed moeten worden aan het statutaire doel. Dat hoeft niet direct; als er maar een plan ligt om het surplus te besteden. Per eind 2021 was er geen sprake van een dergelijk overschot.

Veruit het grootste deel van het vermogen is in beheer gegeven aan IBS Capital Allies in Amsterdam. Twee vermogensbestanddelen behoeven nog aparte vermelding. NKS heeft een belang van ongeveer 1% in recreatiebedrijf NV Exploitatiemaatschappij De Krim op Texel en voorts een iets groter belang in de Onverdeelde Munnikeveen, dat ongeveer 200 ha weidegrond omvat ten zuiden van de Dollard in Groningen. Beide belangen zijn niet verhandelbaar. Zij leveren wel enig rendement op.

Huisvesting

De huur van het kantoor van de NKS loopt nog tot in de herfst van 2024. Het secretariaat van de stichting blijft daar de komende jaren gehuisvest. Bibliotheek en archief zijn daar ook ondergebracht.

Ontwikkelingen na balansdatum

De corona pandemie zwakt af en beperkt de activiteiten van de stichting steeds minder. De Expertgroep krijgt steeds verder vorm en bestaat in mei 2022 uit tien leden. De Expertgroep heeft inmiddels een flink aantal zaken ter hand genomen. Te noemen zijn de ontwikkelingen rond kasteel Beverweert bij Werkhoven, de landgoederenzone Twello, waar ernstige aantasting van het landschap dreigt en waterproblemen voor kastelen rondom Vlodrop in Limburg. Teneinde vanuit de Nederlandse Kastelenstichting enige coördinatie te verschaffen van de werkzaamheden van de Expertgroep is een nieuwe medewerkster aangenomen in de persoon van Manuela Hoepman. Mede onder invloed van de oorlog in Oekraïne, zijn de effectenmarkten sterk gedaald. Het grootste deel van de winst in 2021, is in de eerste vier maanden van 2022 teniet gedaan. Dit heeft niet geleid tot een andere beleggingsstrategie. Wel wordt geprobeerd vrijkomende middelen te (her-)investeren in vastgoedfondsen met een vast uitkeerbaar rendement.

Tot slot

Het bestuur dat eind 2021 voor een groot deel uit nieuw aangetreden leden bestaat, is vol energie aan de gang. Er zijn veel onderwerpen vanuit de sector die om voorrang vragen. Gelukkig hoeft steeds minder aandacht besteed te worden aan interne aangelegenheden, aangezien de herstructurering van de organisatie nu grotendeels achter de rug is.

Samen met de Expertgroep, de vrijwilligers en de donateurs hoopt het bestuur veel voor elkaar te krijgen voor dat mooie fenomeen van onze kastelen en buitenplaatsen. In de strijd die is losgebarsten om de schaarse ruimte in ons land verdient dat een sterke pleitbezorger.

Organisatiegegevens NKS

Nederlandse Kastelenstichting
Klooster OLV Ter Eem
Daam Fockemalaan 22
3818 KG Amersfoort

Telefoon: 033 - 51 00 577

Email: info@kastelen.nl

fiscaalnummer: 002913033

KvK nummer: 41149488

Doelstelling: De stichting heeft ten doel het bevorderen van het in stand blijven van in Nederland gelegen kastelen, buitenplaatsen en het omliggende groen.

Missie: Wij zetten ons in voor de bescherming van kastelen en buitenplaatsen, historische interieurs en het omliggende historische groen. Het gaat ons daarbij om een bestendige toekomst van kastelen en buitenplaatsen, als levend onderdeel van onze veranderende samenleving. Wij zijn een onafhankelijke pleitbezorger voor kastelen en buitenplaatsen.

Bestuur per 31 december 2021:

Robert Quarles van Ufford	Voorzitter
Max Schimmelpenninck	Penningmeester
Joost Wagenaar	Secretaris
Anniek Meinders	Algemeen bestuurslid
Johanna van der Werff	Algemeen bestuurslid
Yme Kuiper	Algemeen bestuurslid

Beloning: de bestuursleden ontvangen geen salaris of vacatiegeld. Aan hen kunnen de ten behoeve van de NKS gemaakte onkosten zoals reis- en verblijfskosten worden vergoed.

Medewerkers:

Directeur: Heidi van Limburg Stirum (tot 1 juli 2021)
Projectmedewerker dag van het kasteel: Janneke van Dijk (tot 1 juli 2021)
Hoofd Onderzoek: Ben Olde Meierink (per 29 oktober 2021 gepensioneerd)
Wetenschap en projecten: Fred Vogelzang (tot 1 november 2021)
Marketing en communicatie : Chrissy Flohr (tot 1 december 2021)
Office manager: mw. Martien Verdenius

Beloning medewerkers: Salarisering van de medewerkers geschiedt conform de CAO Sociaal werk

Dag van het Kasteel

De 14e editie van Dag van het Kasteel was wederom een bijzondere editie. Net als het voorgaande jaar was het bezoeken van kastelen en buitenplaatsen op 24 mei nog maar mondjesmaat mogelijk. Ook deze editie was daarom de website het middelpunt van Dag van het Kasteel. Op Dag van het Kasteel | Digitaal zijn ruim 60 achtergrondverhalen te lezen rondom het thema van dit jaar, Wat? Water! De rol van water op kastelen en buitenplaatsen. Het mooie is dat alle verhalen op Dag van het Kasteel | Digitaal beschikbaar blijven. Je kunt dus blijvend genieten van deze digitale belevingen.

Verschillende deelnemers hadden een (kleinschalig) programma op locatie. Ook konden mensen aan de wandel met de Spacetime layers app. Dankzij deze app konden bezoekers Corona-proof een buitenplaats of kasteel bezoeken. Met de app op de smartphone gingen bezoekers individueel of met het gezin op stap en hadden ze tijdens hun wandeling een kleine gids in hun broekzak. In de app staat namelijk niet alleen de route, maar er is ook achtergrondinformatie, historische foto's en verschillende persoonlijke observaties van bewoners of beheerders te vinden. Er zijn 26 wandelingen uitgezet die via de app te lopen waren. Deze wandelingen gaan bijna allemaal over opengesteld terrein en blijven beschikbaar in de app. Ook na Dag van het Kasteel kunnen bezoekers aan de wandel. [Zie hier](#) voor meer informatie over de Dag van het Kasteel 2021.

Symposium

Wat? Water! Klimaatveranderingen en buitenplaatsen, een online symposium georganiseerd op 27 mei 2021 door de Nederlandse Kastelenstichting in samenwerking met ICOMOS.

Sprekers: Elyze Storms-Smeets en Eric Luiten

Films: Diana Spiekhout en Hans Bleumink en Bibian van Rijckevorsel

U kunt [hier](#) het symposium terugzien.

Publicaties

Slot Haamstede, Tussen zand en zout, Ernst Dekkers, Liesbeth van Nispen, Ben Olde Meierink en Michiel Purmer. Eindredactie: Fred Vogelzang.

Het boek beschrijft – op basis van nieuw archeologisch, (bouw-)historisch en landschappelijk onderzoek – de fascinerende, bewogen geschiedenis van Slot Haamstede.

Waarom kastelen niet bestaan, en we toch van ze houden, Fred Vogelzang

Van alle erfgoed lijken juist kastelen sterk onderhevig aan beeldvorming. Met grote maatschappelijke gevolgen. In Nederland staan nog zo'n duizend kastelen en buitenplaatsen, met een grote cultuurhistorische betekenis. Ze spelen een bepalende rol bij onze leefomgeving en spreken bij veel mensen sterk tot de verbeelding. In dit essay prikt historicus en oud-medewerker van de Nederlandse Kastelenstichting Fred Vogelzang mythes en misverstanden rond kastelen door en roept op tot een bewustere, actieve en betrokken omgang met dit monumentale verleden.

Excursie

Door de coronamaatregelen kon het regulier excursieprogramma niet doorgaan. Op 30 oktober konden 30 donateurs deelnemen aan de excursie naar *Huis te Leuvenum* in Ermelo van de familie Sandberg, wier familiegeschiedenis nauw is verbonden met deze bijzondere buitenplaats. De bezoekers hadden alle gelegenheid om de prachtig gerestaureerde belétage en de historische keuken te bezoeken en daarover vragen te stellen aan de aanwezige familieleden en/of stichtingsbestuurders.

Hoogtepunt van de middag vormde de boeiende lezing van onderzoekster Willemieke Ottens, die werkt aan een proefschrift over het landgoed Leuvenum en de eigenaren, de familie Sandberg. Zij belichtte in haar presentatie in het bijzonder de eerste helft en het midden van de twintigste eeuw.

Organisatie

- Opzet Expertgroep om de nieuwe missie vormt te geven.
- Ontwikkeling nieuwe huisstijl/logo's de Nieuwe Collectie.
- Ontwikkeling nieuwe website